

De vreugde van het evangelie.

Fragmenten

uit de apostolische exhortatie 'Evangelii Gaudium'

**Gedachten over de opdrachten van geloof en Kerk
vandaag.**

**Voor gesprek in groep of voor persoonlijke verdieping.
Zie vragen achteraan.**

1. Een Kerk die erop uitgaat. Christenen die initiatieven nemen.

De Kerk "*die erop uitgaat*" is de gemeenschap van missionaire leerlingen die initiatief nemen, die betrokken zijn, die begeleiden, die vrucht voortbrengen en feest vieren.

2. Grote vrijheid in onderzoek en nadenken.

Er zijn binnen de Kerk talloze kwesties waaromtrent men in grote vrijheid onderzoek doet en nadenkt. De verschillende lijnen van filosofisch, theologisch en pastoraal denken kunnen, als zij zich door de Geest in respect en liefde met elkaar in overeenstemming laten brengen, de Kerk doen groeien, in zoverre zij helpen beter de zeer rijke schat van het Woord te verduidelijken.

Aan allen die dromen van een monolithische, door allen verdedigde leer zonder nuances, kan dit een onvolmaakte versnippering schijnen, maar de werkelijkheid is dat een dergelijke verscheidenheid ertoe helpt de verschillende aspecten van de onuitputtelijke rijkdom van het Evangelie beter te laten zien en te ontwikkelen.

3. Denken en spreken in een taal voor deze tijd.

Tegelijkertijd vragen de geweldige en snelle culturele veranderingen erom dat wij voortdurend opletten te trachten de waarheden van altijd in een taal uit te drukken die het mogelijk maakt de blijvende nieuwheid ervan te herkennen. Want in het goed van de christelijke leer "is de substantie één ding (...) en een ander de manier waarop dit wordt uitgedrukt".

Soms is bij het horen van een volledig orthodox taalgebruik dat wat de gelovigen meekrijgen op grond van het taalgebruik dat zij gebruiken en begrijpen, iets dat niet beantwoordt aan het ware Evangelie van Jezus Christus. Met de heilige bedoeling hun de waarheid over God en het menselijk wezen mee te delen, geven wij hun bij sommige gelegenheden een valse god of een menselijk ideaal dat niet werkelijk christelijk is. Zo zijn wij trouw aan een formulering, maar brengen wij het wezen niet over. Dat is het ernstigste risico.

Laten wij eraan denken dat "de uitdrukkingsvorm van de waarheid vele gestalten kan aannemen en de vernieuwing van de uitdrukkingsvormen noodzakelijk wordt om aan de mens van vandaag de evangelische boodschap in haar onveranderlijke betekenis door te geven".

4. Gewoonten en voorschriften herzien.

In haar voortdurende onderscheiding kan de Kerk ook ertoe komen eigen gewoonten te herkennen die niet direct verbonden zijn met de kern van het Evangelie, waarvan enkele diep zijn geworteld in de loop van de geschiedenis, die vandaag intussen niet meer op dezelfde wijze worden verstaan en waarvan de boodschap gewoonlijk niet op de juiste wijze wordt waargenomen. Zij kunnen mooi zijn, maar doen nu niet op dezelfde wijze dienst met betrekking tot de overdracht van het Evangelie. Laten wij niet bang zijn deze te herzien.

Zo zijn er ook kerkelijke normen en voorschriften die in andere tijden zeer doeltreffend kunnen zijn geweest, maar niet meer dezelfde opvoedende kracht hebben als kanalen voor het leven. De heilige Thomas van Aquino onderstreepte dat de voorschriften die door Christus en de apostelen aan het Volk van God zijn gegeven, "zeer gering in aantal" zijn.

De heilige Augustinus citerend, merkte hij op dat men de voorschriften die door de Kerk later zijn toegevoegd, met mate moeten worden geëist "om het leven voor de gelovigen niet te verzwaren" en onze godsdienst te veranderen in een slavernij, wanneer "de barmhartigheid van God heeft gewild dat zij vrij was".

Deze waarschuwing, die verschillende eeuwen geleden werd gegeven, heeft een verschrikkelijke actualiteit. Het zou een van de criteria moeten zijn die in overweging moeten worden genomen op het ogenblik dat men denkt aan een hervorming van de Kerk en haar prediking die het mogelijk maakt werkelijk allen te bereiken.

5. Mensen niet 'folteren' maar troosten.

Ik breng de priesters in herinnering dat de biechtstoel geen folterkamer moet zijn, maar een plaats van de barmhartigheid van de Heer, die ons ertoe aanzet het mogelijk goede te doen.

Een kleine stap te midden van de grote menselijke beperkingen kan God aangenamer zijn dan een uiterlijk correct leven van wie zijn dagen doorbrengt zonder belangrijke moeilijkheden het hoofd te bieden.

De troost en de prikkel van de heilzame liefde van God die op mysterieuze wijze werkzaam is in iedere persoon, boven zijn gebreken en misstappen, moet ieder kunnen bereiken.

6. Rekening houden met de context.

Zo zien wij dat de evangeliserende inzet zich beweegt tussen de grenzen van de taal en de omstandigheden. Hij tracht altijd de waarheid van het Evangelie zo goed mogelijk mee te delen in een bepaalde context, zonder af te zien van de waarheid, het goede en het licht dat hij kan brengen, wanneer volmaaktheid niet mogelijk is. Een missionair hart is zich bewust van deze beperkingen en wordt "zwak met de zwakken (...) alles voor allen"

Het sluit zich nooit af, het trekt zich nooit terug in eigen zekerheden, het kiest nooit voor een zichzelf verdedigende starheid. Het weet dat het zelf moet groeien in het begrip van

het Evangelie en in de onderscheiding van de paden van de Geest en dan ziet het niet af van het mogelijk goede, hoewel het gevaar loopt vuil te worden door de modder van de straat.

7. Een kerk die de straat op trekt.

Laten wij erop uitgaan, laten wij uitgaan om aan allen het leven van Jezus Christus aan te bieden. Ik herhaal hier voor heel de Kerk wat ik vele malen heb gezegd tegen de priesters en leken van Buenos Aires: ik geef de voorkeur aan een Kerk die gekneusd, gewond en vuil is, omdat zij langs de straten is uitgetrokken, boven een Kerk die ziek is, omdat zij gesloten is en uit gemakzucht zich vastklampt aan eigen zekerheden.

Ik wil geen Kerk die zich erom bekommert het middelpunt te zijn en uiteindelijk opgesloten raakt in een wirwar van obsessies en procedures. Als iets ons heilig moet verontrusten en ons geweten zorgen moet baren, dan is dat het feit dat zovelen van onze broeders en zusters zonder de kracht, het licht en de troost van de vriendschap met Jezus Christus leven, zonder een geloofsgemeenschap die hen ontvangt, zonder een horizon van zin en leven.

Ik hoop dat we meer dan door de angst om fouten te maken worden bewogen door de angst ons op te sluiten in de structuren die ons een valse bescherming bieden, in de normen die ons veranderen in onverzoenlijke rechters, in de gewoonten waarbij wij ons gerust voelen, terwijl er buiten een hongerige menigte is, en Jezus onophoudelijk tegen ons herhaalt: "Geef gij hun maar te eten"

"Maar Hij gaf hun ten antwoord: "Geef gij hen maar te eten." Zij zeiden Hem daarop: "Moeten wij dan voor tweehonderd denariën brood gaan kopen om hun te eten te geven?" (Mc. 6, 37)

8. Christelijk geloven is Jezus in het gelaat van de ander leren ontdekken.

Een belangrijke uitdaging is te laten zien dat de oplossing nooit zal bestaan in het vluchten voor een persoonlijke en geëngageerde relatie met God, die ons tegelijkertijd verplicht tot de ander. Dit is wat vandaag gebeurt, wanneer de gelovigen ervoor zorgen zich te verbergen en zich aan het zicht van anderen te onttrekken en wanneer zij op subtiele wijze van de ene plaats naar de andere of van de ene taak naar de andere vluchten zonder diepe en vaste banden aan te gaan:

"Imaginatio locorum et mutatio multos fefellit".

Het is een verkeerde remedie, die het hart en soms het lichaam ziek maakt. Het is noodzakelijk te helpen erkennen dat de enige weg erin bestaat de ander met de juiste houding te ontmoeten door hem te waarderen en te aanvaarden als tochtgenoot, zonder innerlijke weerstand. Beter nog, het gaat erom Jezus in het gelaat van de ander te leren ontdekken, in hun stem, in hun verlangens. Het betekent ook leren lijden in een omarming met de gekruisigde Jezus, wanneer wij onterechte agressie of ondankbaarheid ondergaan, zonder ooit moe te worden, te kiezen voor broederlijkheid.

9. Alles wat wij doen voor de ander heeft een transcendente dimensie.

Deze onlosmakelijke band tussen het aannemen van de heilbrengende verkondiging en een daadwerkelijke broederlijke liefde wordt in enkele teksten van de Schrift tot uitdrukking gebracht en het is goed deze aandachtig te beschouwen en te overwegen om er alle consequenties uit te trekken. Het betreft een boodschap waaraan wij vaak gewend raken, wij herhalen deze bijna mechanisch zonder ons er echter van te vergewissen dat zij een werkelijke invloed heeft op ons leven en onze gemeenschappen. Hoe gevaarlijk en schadelijk is deze

gewenning, die ons ertoe brengt de verwondering, de aantrekkingskracht, het enthousiasme te verliezen van het beleven van het Evangelie van broederlijkheid en gerechtigheid!

Het Woord van God leert dat in de broeder en zuster de voortdurende verlenging van de Menswording voor ieder van ons aanwezig is: "al wat gij gedaan hebt voor een dezer geringsten van mijn broeders, hebt gij voor Mij gedaan" (Mt. 25, 40). Al wat wij doen voor de ander, heeft een transcendente dimensie: "De maat die gij gebruikt, zal men ook voor u gebruiken" (Mt. 7, 2); en beantwoordt aan de goddelijke barmhartigheid jegens ons: "Weest barmhartig, zoals uw Vader barmhartig is. Oordeelt niet, dan zult ge niet geoordeeld worden; veroordeelt niet, dan zult ge niet veroordeeld worden; spreekt vrij, en ge zult vrijgesproken worden. Geeft, en u zal gegeven worden (...) De maat die gij gebruikt, zal men ook voor u gebruiken" (Lc. 6, 36-38).

Wat deze teksten uitdrukken, is de absolute prioriteit van het "buiten zichzelf treden naar de broeder toe" als één van de twee voornaamste geboden die ten grondslag liggen aan iedere morele norm, en als het duidelijkste teken om de weg van geestelijke groei te onderscheiden als antwoord op de absoluut belangeloze gave van God. Juist hierom "is ook het dienstwerk van de liefde een constituerende dimensie van de zending van de Kerk en een onmisbare uitdrukking van haar wezen zelf". Zoals de Kerk van nature missionair is, zo vloeit onvermijdelijk uit die natuur de daadwerkelijke liefde voor de naaste voort, het medeleven dat begrijpt, bijstaat en ondersteunt.

10. De innige band tussen geloof en gerechtigheid.

Het Rijk waarop wordt vooruitgelopen en dat groeit onder ons, betreft alles en herinnert ons aan het onderscheidingsprincipe

dat Paulus VI voorhield in verband met ware ontwikkeling: "iedere mens en heel de mens".

Wij weten dat "de evangelisatie niet volledig zou zijn, als zij geen rekening zou houden met het beroep dat het Evangelie en het concrete, persoonlijke en maatschappelijke leven van de mens voortdurend op elkaar doen".

Het betreft het criterium van de universaliteit, dat eigen is aan het Evangelie, aangezien de Vader wil dat alle mensen worden gered, en zijn heilsplan erin bestaat "alle dingen, die van de hemel en de aarde, onder één hoofd te brengen, onder één Heer, die Christus is." (Ef. 1, 10) De opdracht is: "Gaat uit over de hele wereld en verkondigt het Evangelie aan heel de schepping" (Mc. 16, 15), omdat "ook de schepping vurig verlangt naar de openbaring van Gods kinderen" (Rom. 8, 19). Heel de schepping wil ook zeggen alle aspecten van de menselijke natuur, zodat "de zendingsopdracht de Blijde Boodschap van Jezus Christus te verkondigen een universele bestemming heeft.

Jezus' gebod van de liefde sluit alle dimensies van het bestaan in, alle mensen, alle terreinen van de samenleving en alle volken. Niets menselijks is hieraan vreemd". De ware christelijke hoop, die het eschatologische Rijk zoekt, brengt altijd geschiedenis voort.

11. De keuze voor de armen is een godsdienstige keuze.

Voor de Kerk is de keuze voor de armen een meer een theologische, dan culturele, sociologische, politieke of filosofische keuze. God schenkt hun "zijn eerste barmhartigheid". Deze goddelijke voorkeur heeft consequenties in het geloofsleven van alle Christenen, die geroepen zijn

“dezelfde gezindheid als Jezus” Hierdoor geïnspireerd, heeft de Kerk een keuze voor de armen gemaakt, die wordt verstaan als “een bijzondere vorm van voorrang in de beoefening van de christelijke naastenliefde, waarvan heel de traditie van de Kerk getuigt”.

Deze keuze - zo leerde Benedictus XVI “is impliciet vervat in het christologisch geloof in de God die voor ons arm is geworden om ons door zijn armoede rijk te maken”.

Daarom wil ik een arme Kerk voor de armen. Zij hebben ons veel te leren. Behalve dat zij deel hebben aan de *sensus fidei*, kennen zij met hun eigen lijden de lijdende Christus. Het is noodzakelijk dat wij ons allen door hen laten evangeliseren. De nieuwe evangelisatie is een uitnodiging om de reddende kracht van hun leven te erkennen en dit in het middelpunt van de weg van de Kerk te plaatsen. Wij zijn geroepen Christus in hen te ontdekken, hun onze stem te lenen in hun aangelegenheden, maar ook hun vrienden te zijn, naar hen te luisteren, hen te begrijpen en de mysterieuze wijsheid aan te nemen die God ons door middel van hen wil meedelen.

12. Culturele diversiteit in eenheid.

Indien goed verstaan, bedreigt culturele diversiteit de eenheid van de Kerk niet. Het is de Heilige Geest, gezonden door de Vader en de Zoon, die onze harten verandert en ons in staat stelt binnen te treden in de volmaakte gemeenschap van de heilige Drie-eenheid, waar alles zijn eenheid vindt. Hij bouwt de gemeenschap en de harmonie van het Volk van God op. De Heilige Geest zelf is de harmonie, evenals Hij de liefdesband tussen de Vader en de Zoon is. Hij is Degene die een veelvoudige en verschillende rijkdom aan gaven verwekt en tegelijkertijd een eenheid opbouwt die nooit eenvormigheid is, maar veelvormige harmonie, die aantrekt.

De evangelisatie erkent met vreugde deze veelvoudige rijkdommen die de Heilige Geest voortbrengt in de Kerk. Het zou de logica van de menswording geen recht doen te denken aan een monocultureel en monotoon Christendom. Hoewel sommige culturen weliswaar nauw verbonden zijn geweest met de verkondiging van het evangelie en de ontwikkeling van een christelijk denken, vereenzelvigd de geopenbaarde boodschap zich niet met een hiervan en bezit zij een de culturen overstijgende inhoud.

Daarom is het bij de evangelisatie van nieuwe culturen of culturen die de christelijke prediking niet hebben ontvangen, niet beslist noodzakelijk samen met het evangelische aanbod een bepaalde culturele vorm op te leggen, hoe mooi en oud die ook is. De boodschap die wij verkondigen, laat altijd een of ander cultureel gewaad zien, maar soms vervallen wij in de Kerk in een ijdele sacralisering van de eigen cultuur en daarbij kunnen wij meer fanatisme dan authentiek evangeliserend vuur aan de dag leggen.

13. De gelovige zijn begiftigd met de gave van de geloofszin.

In alle gedoopten, van de eerste tot de laatste, is de heiligende kracht van de Geest, die tot evangeliseren aanzet, werkzaam. Het Volk van God is heilig op grond van deze zalving, die het onfeilbaar "*in credendo*" maakt. Dit betekent dat het, wanneer het gelooft, niet dwaalt, ook als het de woorden niet vindt om zijn geloof uit te drukken. De Geest leidt het in de waarheid en voert het naar het heil.

Als deel van zijn mysterie van liefde voor de mensheid begiftigt God het geheel van de gelovigen met een instinct van het geloof - de *sensus fidei* -, die hen helpt te onderscheiden wat werkelijk van God komt. De tegenwoordigheid van de Geest verleent de Christenen een zekere verwantschap met de

goddelijke werkelijkheden en een wijsheid die het hun mogelijk maakt deze intuïtief te begrijpen, hoewel zij niet beschikken over de geschikte instrumenten om ze precies tot uitdrukking te brengen.

Waardevol is het getuigenis van Theresia van Lisieux in haar relatie met de medezuster die voor haar bijzonder onaangenaam bleek, waarbij een innerlijke ervaring een doorslaggevende uitwerking heeft gehad: " Op een winteravond was ik, zoals gewoonlijk, mijn plicht aan het vervullen voor zuster Saint Pierre. Het was koud, het was nacht aan het worden... Onverwachts hoorde ik van ver het harmonieuze geluid van een muziekinstrument. Daarom stelde ik mij een goed verlichte salon voor, geheel stralend van vergulde draperieën; en in deze salon elegant geklede dames die complimenten en wereldse hoffelijkheden uitwisselden. Vervolgens richtte ik mijn blik op de arme zieke die ik steun gaf. In plaats van een melodie kon ik soms haar jammerlijk gekerm horen (...). Ik kan niet zeggen wat er in mijn ziel gebeurde. Het enige dat ik weet, is dat de Heer mijn ziel verlichtte met de stralen van de waarheid, die de duistere glinstering van de feesten van de aarde zo overtroffen dat ik niet kon geloven aan mijn geluk."

14. Een predikant moet de boodschap verbinden met de hedendaagse situatie.

Een predikant moet ook naar het volk luisteren om te ontdekken wat de gelovigen moeten horen. Een predikant is een contemplatief van het Woord en ook een contemplatief van het volk. Zo ontdekt hij "de aspiraties, rijkdommen en beperkingen, de manieren van bidden en liefhebben, de levens- en wereldbeschouwing die een bepaalde menselijke omgeving kenmerken", door aandacht te besteden aan het "concrete volk waartoe hij zich richt, als hij (...) de taal, de tekenen en

symbolen ervan gebruikt, als hij (...) antwoordt geeft op de daardoor gestelde vragen”.

Het gaat erom de boodschap van de Bijbeltekst te verbinden met een menselijke situatie, met iets dat zij beleven, met een ervaring die het licht van het Woord nodig heeft. Deze zorg beantwoordt niet aan een opportunistische of diplomatieke houding, maar is diep religieus en pastoraal. In wezen is het “een ware geestelijke gevoeligheid om in de gebeurtenissen de boodschap van God te kunnen lezen”, en dit is veel meer dan iets te vinden dat interessant is om te zeggen. Wat men tracht te ontdekken is “hetgeen de Heer in deze omstandigheid te zeggen heeft”.

15. Geen antwoorden geven op vragen die niemand meer stelt.

De voorbereiding van de prediking verandert dus in een oefening in evangelisch onderscheidingsvermogen, waarbij men - in het licht van de Geest - die “oproep” tracht te herkennen “die God laat weerklinken in de historische situatie zelf: ook daarin en daardoor roept God de gelovige”.

Bij dit zoeken is het mogelijk eenvoudigweg zijn toevlucht te nemen tot een veelvuldige menselijke ervaring, zoals de vreugde van een nieuwe ontmoeting, teleurstellingen, angst voor eenzaamheid, medelijden met het verdriet van anderen, ongewisheid ten opzichte van de toekomst, zorg voor een dierbare persoon enz.; het is echter noodzakelijk het invoelingsvermogen te vergroten om te herkennen wat werkelijk met hun leven te maken heeft. Laten wij eraan denken dat men nooit moet antwoorden op vragen die niemand zich stelt, evenmin is het gepast kronieken van de actualiteit aan te bieden om belangstelling te wekken: hiervoor zijn er al

de televisieprogramma's. Het is echter mogelijk uit te gaan van een bepaalde gebeurtenis, opdat het Woord met kracht kan weerklinken in zijn uitnodiging tot bekering, aanbidding, concrete houdingen van broederschap en dienstbaarheid enz., aangezien bepaalde personen in de preek soms graag luisteren naar commentaar op de werkelijkheid, maar zich daardoor niet persoonlijk vragen laten stellen.

16. Het vermogen om de ander nabij te zijn en te raken.

Meer dan ooit hebben wij behoefte aan mannen en vrouwen die, uitgaande van hun ervaring op het gebied van begeleiding, de werkwijze kennen, waarbij voorzichtigheid, begripsvermogen, de kunst van het wachten, gehoorzaamheid aan de Geest naar voren komen, om allen tezamen de schapen, die zich aan ons toevertrouwen, te beschermen tegen de wolven die de kudde trachten te verstrooien.

Wij hebben er behoefte aan ons te oefenen in de kunst van het luisteren, dat meer is dan horen. Het belangrijkste in de communicatie met de ander is het vermogen van het hart dat de nabijheid mogelijk maakt zonder welke er geen en geen ware geestelijke ontmoeting bestaat. Luisteren helpt ons het juiste gebaar en het juiste woord te vinden dat ons uit de rustige toestand van toeschouwers losweekt. Alleen uitgaande van dit respectvol en medelevend luisteren kan men wegen vinden voor een authentieke groei, kan men het verlangen opwekken naar het christelijk ideaal, het verlangen om ten volle te antwoorden op de liefde van God en het verlangen het beste van hetgeen God in ons leven heeft gezaaid, te ontwikkelen. Steeds echter met het geduld van iemand die weet wat de heilige Thomas onderwees: dat iemand de genade en de liefde kan hebben, maar geen van de deugden goed kan beoefenen "op grond van enkele tegengestelde neigingen", die blijven bestaan.

Met andere woorden, de organische samenhang van de deugden is er altijd en noodzakelijkerwijs "*in habitu*", maar vormen van conditionering kunnen de *uitvoering* van die deugdzame gesteldheden bemoeilijken. Vandaar de noodzaak van "een pedagogie die de personen stap voor stap inleidt in het zich volledig eigen maken van het mysterie". Om een punt van rijpheid te bereiken, dat wil zeggen opdat de personen in staat zijn tot werkelijk vrije en verantwoorde beslissingen, is het absoluut noodzakelijk het de tijd hiervoor te geven, met heel veel geduld. Zoals de zalige Petrus Faber zei: "De tijd is de boodschapper van God".

**Woorden van paus Franciscus.
Om het te laten Pinksteren in ons leven.**

I. Vragen voor gesprek in kleine groep, of twee aan twee.

- 1. Kies je lievelingsstukje uit het geheel van de fragmenten. Wat spreekt je het meest aan?**
- 2. Met welk fragment kan/wil je in eigen leven wat aanvangen?**
- 3. Met welke gedachten kunnen we in OKRA - in onze beweging - iets doen?**

II. Andere methode voor groepsgesprek of voor persoonlijke verdieping.

- 1. Onderlijn de zinnen die je het meest aanspreken. Waarom? Wat ermee aan te vangen?**
- 2. Onderlijn in een andere kleur de zinnen die vragen oproepen. Welke vragen?**